

N:o 4.

Ank. till Riksd. Kansli den 23 Mars 1877, kl. 10 f. m.

Första Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 3, i anledning af väckt motion dels angående ändring af vissa föreskrifter uti Kongl. Maj:ts nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 November 1866 i fråga om skogsliqvider vid laga skiften, dels ock om förändrade bestämmelser rörande boställshafvares uti Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse den 4 Maj 1827 medgifna rätt att uppbära lösen för boställe vid laga skifte tillerkänd ståndskog m. m.

Uti en inom Första Kammarerna afgifven motion, N:o 23, har Grefve *Horn, Rudolf*, föreslagit, »att Riksdagen ville, jemte meddelande af sin åsigt om lämpliga lagbestämmelser till förekommande deraf, att till följd af skogsliqvider vid laga skiften afverkning af skog å annan delegare tilldelte skifteslotter må ega rum, uti underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes, *dels* låta i enlighet med de dervid uttalade grunder utarbета och utfärda författning, innefattande de förändrade bestämmelser uti förevarande hänseende, som af förhållandena kunde påkallas, *dels ock*, med upphäfvande af Kongl. kungörelsen den 4 Maj 1827, så vidt derigenom medgifvits rätt för boställshafvare att disponera ersättning för vid laga skiften boställen frångången ståndskog eller plantering, ej mindre befria boställshafvare från skyldighet att till boställe lösa ståndskog, som blifvit vid laga skifte boställe utöfver dess skogstillgång före skiftet till-

erkänd, än äfven meddela berättigande för vederbörande myndighet att för ståndsskog, som under sistnämnda förhållande tillfallit någon statens egendom, utbetala lösen af om händer hafvande skogsinkomster, samt derjemte stadga att lösen, som för ståndskog m. m. blefve sådan egendom tillerkänd, skulle ingå bland inkomsterna för statens skogar, dock med undantag för det fall, att för skog, hvarför afkastningen skulle, enligt 24 § Kongl. förordningen den 29 Juni 1866 angående hushållningen med allmänna skogar i riket, löneregleringsfond tillfalla, lösen torde bära i ena fallet godtgöras af fondens medel och i andra fallet till samma fond ingå.»

Angående dessa frågor har under närmast föregående år följande förekommit:

I December 1873 inkom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Gotlands län, efter Landstingets hörande, till Kongl. Maj:t med underdånigt, af landstinget förordadt, memorial, deri Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hemställde, det Kongl. Maj:t i nåder måtte tackas bereda det tillägg till skiftesstadgan eller ock till den för Gotland då gällande särskilda skifteslag, att ersättning för mistad ståndskog eller plantering ej måtte få bestämmas på sådant sätt, att skogsmark utblottades på växande skog eller skogens återväxt äfventyrades; och att sålunda afverkning af skog till ersättning för mistad sådan vid laga skiftesförrättning eller annat utbyte af jord icke finge afse annat än mogna träd samt att ungskog dervid ovilkorligen skulle inlösas under sådana villkor, som Kongl. Maj:t i nåder kunde finna lämpligt bestämma.

Vid 1874 års riksdag väcktes af Herr Malmberg inom Andra Kammarerna motion uti hufvudsakligen enahanda syfte eller att vid skogsliqvider i följd af laga skiften träd om vissa mindre dimensioner ovilkorligen borde af delegarne med penningar lösas. I anledning af denna motion beslöts aflåtande af en underdånig skrifvelse, hvori Riksdagen anhöll, att i sammanhang med den särskildt för Gotland väckta frågan om ändring af skiftesstadgan i ändamål att bestämmande af ståndskogsersättning vid laga skiften ej måtte verka till skogs förödande, Kongl. Maj:t tacktes taga i nådigt öfvervägande, huruvida en dylik förändring i skiftesstadgans föreskrifter med hänsyn till hela riket lämpligen borde ega rum.

Kongl. Maj:t lät derpå utarbета och till Högsta Domstolens yttrande hänskjuta ett förslag till förändring i 101 § skiftesstadgan, men då olika meningar om lämpligheten af detta uti omförmälda syfte uppgjorda förslag blefvo af Högsta Domstolens ledamöter uttalade och detsamma af flertalet icke förordades sådant det blifvit uppställt, fann Kongl. Maj:t

vid ärendets slutliga föredragning för godt i nåder förklara, att, hvad Riksdagen och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Gotlands län uti nämnda hänseende framställt icke borde till vidare åtgärd föranleda.

Derefter väcktes vid 1876 års riksdag af Herr Hammarhjelm, Carl, uti Första Kammaren en motion af lika syfte med den nu föreliggande, men från denna senare i så måtto skiljaktig, att i den förra hemställdes, att lösen för mistad ståndskog skulle ovilkorligen erläggas i penningar. Det Tillfälliga Utskott, som hade denna motion under behandling, fann väl att laga skiften i väsentlig mån medverkat till skogsförödelse i de fall, då ersättning för mistad ståndskog utgått i skogsförnödenheter, och att det vore önskvärdt, om lagstiftningen kunde lämpligen förändras så att denna olägenhet blefve afhjelpat eller förminskad, men kunde ej dela motionärens åsigt, att ersättning *alltid* borde utgå i penningar, enär i vissa fall och å vissa orter, då penningar icke stode att erhålla på drägliga vilkor eller på längre tids amortering, ett slikt stadgande dels kunde föranleda tvång för skogsegaren att för hvad pris som helst afyttra sin skog, hvarigenom lagens syfte förfelades, dels ock ganska ofta kunde blifva ruinerande för jordegaren. Utskottet hemställde på sådan grund, att motionen icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda, och blef denna hemställan af Första Kammaren bifallen.

1:o. Uti motiveringen till den del af nu ifrågavarande motion, som åsyftar ändring i 101 § skiftesstadgan och dermed sammanhängande bestämmelser, medgifver motionären, att, om ett absolut förbud skulle meddelas, så att uti intet fall skog vid laga skiften skulle få liqvideras med skogsförnödenheter utan endast med penningar, det någon gång uti mycket skogrika trakter skulle kunna hända, att ett sådant påbud skulle för jordegaren medföra svårigheter; men, säger han vidare, om *dels* såsom *allmänt* lagbud stadgades, att skogsliqvider skulle ske med penningar att betalas under loppet af vissa t. ex. 10 till 20 år medelst årlig amortering, för hvars fullgörande säkerhet kunde, på grund af skogsliqviden, beredas uti fastighet, som fått skog utöfver sin före skiftet egande skogstillgång sig tillerkänd, *dels ock* från detta allmänna lagbud gjordes det *undantagsstadgande*, att, då skiftesdelegarne önskade att få liqvidera skog med skogsförnödenheter, sådan fråga skulle, jemte landtmätarnes utlåtande deröfver, underställas t. ex. länsstyrelsens eller annan lämplig myndighets

pröfning och godkännande, så blefve den befarade vådan undanröjd, och den myndighet, som finge åt sig uppdraget att slika frågor afgöra, kunde då efter erforderlig utredning meddela lämpliga stadganden om vilkoren för och omfånget af den ifrågasatta rättigheten att skog med skogsförnödenheter liqvidera, så att jordegarens eljest befarade ruin icke skäligen kunde äfventyras.

Hvad nämnda förslag angår, anser sig Utskottet, som visserligen delar motionärens åsigt om önskvärdheten af lagbestämmelser uti den af honom antydda riktning, dock böra anmärka, dels att en *allmän* föreskrift det skogsliqvid skulle ske medelst penningar, äfven om de fördelades på 10 å 20 års afbetalningar, vid tillämpningen komme att i väsentlig mån höja de redan derförutan serdeles betungande skifteskostnaderna och likväl icke skydda skogen för öfverdrifven afverkning till afsalu för åstadkommande af penningar just till skogsliqvider, så vidt ej särskildt förbud mot sådan afverkning också utfärdades, dels att motionärens förslag, det *undantag* från den påyrkade allmänna föreskriften om skogsliqvid genom penningar skulle göras beroende af länsstyrelsens eller annan myndighets pröfning, icke torde af skiftesdelegarne anses såsom tillfredsställande utväg uti en för deras ekonomi och stundom hela existens så ingripande sak som den förevarande.

Utskottet finner sig således icke böra tillstyrka bifall till första delen af motionen i hela den utsträckning, som motionären åsyftat; men då medelst jemkning uti de med § 101 sammanhängande §§ 53 och 54 i skiftesstadgan synes kunna åstadkommas, att den skiftesdelegare, som *vill* med penningar tillösa sig det öfverskott af ståndskog, som å den honom tilldelade marken förefunnes, *ovilkorligen* skulle vara dertill berättigad, utan att underkastas sådan till resultatet tvifvelaktig omgång med besvärs anförande och dylikt, som i sistnämnda § stadgas, tillstyrker Utskottet,

att Riksdagen måtte uti underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga i nådigt öfvervägande, huruvida i nu gällande skiftesstadga sådana ändringar kunde vidtagas, att derigenom bereddes ovilkorlig rätt för den skiftesdelegare, hvilken sådant önskede, att få med penningar tillösa sig det öfverskott af ståndskog, som å den honom tilldelade marken förefunnes.

2:o. Beträffande åter den andra delen af motionen, angående dels upphäfvande af hvad Kongl. kungörelsen den 4 Maj 1827 stadgar rörande boställsinnehafvares rätt att disponera skogsliqvidmedel, dels att ersättning för öfverskott af ståndskog, då vid laga skifte sådan ersättning från någon statens egendom bör utgå, må af allmänna medel gäldas, så har till Utskottets kännedom kommit, att af Kongl. Skogsstyrelsen den 16 Februari 1874 och 3 Maj 1875 gjorda underdåniga framställningar uti hufvudsakligen enahanda syfte redan äro på Kongl. Maj:ts nådiga pröfning beroende, hvarför Utskottet hemställer,

att den senare delen af motionen icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 Mars 1877.

På Utskottets vägnar:

O. E. L. DAHM.
